

Kursplan

för kurs på grundnivå

Svenska som andraspråk för vuxna I

Swedish as a Second Language for Adult Learners I

30.0 Högskolepoäng

30.0 ECTS credits

Kurskod: US112P
Gäller från: HT 2011
Fastställd: 2010-11-10
Ändrad: 2011-08-17
Institution Institutionen för ämnesdidaktik

Huvudområde: Utbildningsvetenskap med inriktning mot språk och språkutveckling
Fördjupning: G1F - Grundnivå, har mindre än 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

Beslut

Denna kursplan är fastställd av Humanistiska fakultetsnämnden 2010-11-10 och godkänd av Lärarutbildningsnämnden 2010-11-22 att ingå i lärarexamen. Senast reviderad 2011-08-17.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

För tillträde till kursen krävs godkänt resultat på kursen Introduktion till språk och språkämnenas didaktik, 15 hp eller motsvarande.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
UTBI	Utbildning i svenska som andraspråk för vuxna	7.5
GJÄM	Svenska språkets uppbyggnad i ett jämförande perspektiv	10.5
VFU1	VFU	3
UJÄM	Svenskans uttal i ett jämförande perspektiv	6
UDID	Svenskans uttal i ett didaktiskt perspektiv	1.5
GDID	Svenska språkets uppbyggnad i ett didaktiskt perspektiv	1.5

Kursens innehåll

Innehåll och arbetssätt på kursen har ett genomgående vuxenperspektiv. Utbildningsformernas ständigt föränderliga förutsättningar och undervisningsgruppernas heterogenitet belyses.

Delkurs 1: Utbildning i svenska som andraspråk för vuxna i ett omvärlds- och individperspektiv, 7,5 hp

Delkursen behandlar utbildningarna Svenska för invandrare (sfi) och Grundläggande vuxenutbildning i ett historiskt och samtida sociopolitiskt perspektiv. Utbildningarnas och lärarnas förutsättningar och uppdrag granskas utifrån hur dessa kommer till uttryck i styrdokument, i organisatoriska förhållanden där berörda aktörers ansvar och mål ingår samt även i den officiella debatten.

Delkursen belyser migrationsprocesser och migrationspolitik ur ett samhälls- och individperspektiv. Vidare behandlas kulturteoretiska begrepp (till exempel klass, kön, etnicitet, etnocentrism, rasism, diskriminering, interkulturalitet, assimilering, integrering, identitet, makt, empowerment och agency) i relation till utbildningsformerna och lärarrollen i syfte att utveckla förståelsen av verksamheternas utformning och möjligheter.

Delkurs 2: Svenska språkets uppbyggnad i ett jämförande och didaktiskt perspektiv, 15 hp (varav 3 hp VFU)

Delkursen behandlar svenskans uppbyggnad på olika språkliga nivåer (morfologi, syntax, diskurs, lexikon och pragmatik) i ett tvärspråkligt och språktypologiskt perspektiv varvid specifika språkliga utmaningar i svenskan uppmärksammas. Aspekter som är viktiga för utvecklingen av kommunikativ kompetens hos vuxna andraspråksinlärare aktualiseras. Grammatiska redskap för analys och bedömning av ett andraspråk i utveckling diskuteras. Vidare introduceras språkliga genrer med utgångspunkt i en funktionell språksyn.

Delkursen innehåller även en orientering om ordböcker, grammatiska handböcker och andra språkliga resurser. Vidare diskuteras språknormering i förhållande till språklig variation.

Delkursen har ett språkdiraktiskt perspektiv, och bland annat ingår en kritisk granskning av språket i tillämpade språkövningar i såväl traditionella som digitala läromedel som används i undervisning i svenska som andraspråk i de aktuella utbildningsformerna.

I delkursen ingår VFU om 3 hp. Under VFU utvecklar studenten bland annat sina färdigheter att undervisa vuxna andraspråksinlärare språkutvecklande med fokus på en anvisad eller planerad språklig struktur. Utifrån de gjorda erfarenheterna reflekterar studenten i en didaktisk rapport över sin förmåga att föra en metaspråklig dialog i undervisningen.

Delkurs 3: Svenskans uttal i ett jämförande och didaktiskt perspektiv, 7,5 hp

Delkursen behandlar svenskans uttal i ett tvärspråkligt och språktypologiskt perspektiv.

I delkursen uppmärksammas utmaningar som andraspråksinlärare kan möta i sin uttalsinlärning. Analyser av andraspråksuttal i autentiskt talat material ingår. Vidare behandlas sambandet mellan skrift, stavning och uttal. Förhållandet mellan målspråkets uttalsnorm och funktionellt uttal diskuteras. Inlärares förståelse av olika varieteter av talad svenska uppmärksammas. Delkursen aktualiserar lärostudentens medvetenhet om det egna uttalet och dess betydelse för uttalsundervisningen.

Delkursen behandlar didaktiska perspektiv på svenskt uttal anpassade till olika undervisningsgrupper. Hjälpmedel i uttalsundervisningen uppmärksammas.

Förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs ska studenten kunna

- agera i enlighet med utbildningarnas värdegrund och demokratiuppdrag
- reflektera över yrkesval, undervisning och lärande utifrån teoretiska perspektiv och gjorda erfarenheter i en ständigt föränderlig verksamhet
- samarbeta med verksamhetens personal
- leda arbetet i en grupp vuxna andraspråkselever och visa engagemang och intresse för deras villkor och behov
- redogöra för utbildningarnas roll och uppdrag i ett historiskt och samtida sociopolitiskt perspektiv samt för olika myndigheters och aktörers påverkan på aktuella utbildningars förutsättningar, utformning och kvalitet
- diskutera hur attityder, värderingar och förhållningssätt till vuxna invandrare, invandring, språk och arbetsmarknad kan påverka mötet med invanda tankemönster och vilka konsekvenser det kan få för undervisningen i svenska som andraspråk
- identifiera och förklara centrala kulturteoretiska, språkpolitiska och språkideologiska aspekter, attityder till språk och språkfrågor i samhället samt diskutera eventuella samband mellan sådana aspekter
- redogöra för det svenska språksystemet ur ett tvärspråkligt perspektiv samt diskutera kommunikativ språkförmåga bl.a. i relation till utmaningar som andraspråksinlärare kan möta i sin produktion och förståelse av svenska
- analysera uttalet i autentiskt talat material
- redogöra för förhållandet mellan skrift, stavning och uttal, i synnerhet ur ett andraspråksperspektiv
- diskutera förhållandet mellan målspråksnorm och funktionella aspekter av språkanvändning samt reflektera över det egna uttalet och dess betydelse för uttalsundervisningen
- analysera lektioner och läromedel i svenska som andraspråk utifrån ämnesdidaktiska perspektiv och koppla till styrdokument för utbildningar i svenska som andraspråk för vuxna
- didaktiskt motivera samt planera, utvärdera och dokumentera undervisning i svenska som andraspråk med fokus på en specifik språkstruktur med utgångspunkt i skolans styrdokument

Undervisning

Undervisningen sker i form av föreläsningar och seminarier. Undervisningens närmare uppläggning framgår av studiehandledningen. Deltagande i undervisningen samt närvaro under VFU är obligatoriskt och en

förutsättning för examination i kursen.

Kunskapskontroll och examination

a. Kursen examineras genom muntliga och skriftliga uppgifter, inklusive tentamina. Examinationens närmare uppläggning framgår av studiehandledningen.

b. Betygsättning sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

A = Utmärkt
B = Mycket bra
C = Bra
D = Tillfredsställande
E = Tillräckligt
Fx = Otillräckligt
F = Helt otillräckligt

För VFU gäller skalan U-G.

c. Kursens betygskriterier delas ut vid kursstart.

d. För att få slutbetyget E på hela kursen krävs lägst betyget E på samtliga delkurser samt fullgjord och godkänd VFU.

e. Vid underkännande gäller att studerande har rätt att genomgå ytterligare fyra examinationer så länge kursen ges. Studerande som fått lägst betyget E får inte genomgå förnyad examination för högre betyg. Studerande som underkänts i ordinarie VFU har rätt att genomgå ytterligare en VFU-period, dock inte fler än två VFU-perioder sammanlagt.

Studerande som fått betyget F eller Fx - eller U på prov där betygsskalan U-G tillämpas - två gånger av en och samma examinator har rätt att få annan examinator utsedd om inte särskilda skäl talar emot det. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen.

Övergångsbestämmelser

När kursen inte längre ges eller kursinnehållet väsentligen ändrats har studenten rätt att en gång per termin under en treterminersperiod examineras enligt denna kursplan. Dock gäller fortfarande begränsningarna ovan.

Begränsningar

Kursen får inte tillgodoräknas i examen samtidigt med sådan inom eller utom landet genomgången och godkänd kurs, vars innehåll helt eller delvis överensstämmer med innehållet i kursen.

Övrigt

Kursen utgör termin 2 i utbildningsgången Svenska för invandrare (SFI), grundläggande vuxenutbildning, språk och samhällskunskap, 270 hp inom läroprogrammet. Kursansvarig institution är Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot språk och språkutveckling. Kursen ges av Institutionen för utbildningsvetenskap med inriktning mot språk och språkutveckling i samarbete med Centrum för tvåspråkighetsforskning.

Kurslitteratur

Delkurs 1: Utbildning i svenska som andraspråk för vuxna i ett omvärlds- och individperspektiv, 7,5 hp

Akbari, Ramin (2008). Transforming lives: introducing critical pedagogy into ELT classrooms. *ELT Journal*. Vol. 62. Nr 3. Ss. 276-283. (ca 7 s.)

Carlson, Marie (2003). Svenska för invandrare - brygga eller gräns? Syn på kunskap och lärande inom sfi-undervisningen. Lund: Studentlitteratur. Boken finns som e-bok och går att låna gratis via Göteborgs Stadsbibliotek. Hämtad 2011-06-30: http://elib.se/ebook_detail.asp?id_type=ISBN&id=9144024959. (ca 69 s.)

Cooke, Melanie (2006). "When I wake up I dream of electricity"; the lives, aspirations and needs of adult ESOL learners. *Linguistics and Education* 17. Pp. 56-73. (ca 16 s.)

Elmeroth, Elisabeth (2008). Etnisk maktordning i skola och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (ca 100 s.)

Forsberg, Ingrid, Henriksson, Agnes, Krantz Vesterberg, Olivia & Sandblad, Moa (2010). Svenska för

invandrare - myterna och verkligheten. Examensarbete i journalistik. Göteborgs universitet, JMG, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation. (ca 15 s.)

Franzén, Elsie (2001). Att bryta upp och byta land. Stockholm: Natur och kultur. (176 s.)

Johansson Heinö, Andreas (2011). Integration eller assimilation? En utvärdering av svensk integrationsdebatt. Timbro. Hämtad 2011-06-20: <http://www.timbro.se/bokhandel/pdf/9175667966.pdf>. (ca 40 s.)

Lindberg, Inger (2004a). Andraspråksinlärning som individuellt och kollektivt projekt. I: Melander, Björn m.fl. (red.). Svenskans beskrivning 26. Uppsala: Hallgren & Fallgren. (ca 14 s.)

Lindberg, Inger (2004b). Andraspråksresan. Stockholm: Folkuniversitetet. (ca 41 s.)

Lindberg, Inger & Sandwall, Karin (2007). Nobody's darling? Swedish for adult immigrants: A critical perspective. Prospect. Vol. 22. Nr. 3. (ca 13 s.)

Lindberg, Inger & Sandwall, Karin (kommande). Andraspråksundervisning för vuxna invandrare. I: Vetenskapsrådet. Flerspråkighet - en forskningsöversikt (preliminär titel). (ca 33 s.)

Mathiasson, Leif (red.) (2004). Utanförskap och gemenskap - en antologi om rasism, mångkultur och religion. Stockholm: Lärarförbundets förlag. (ca 15 s. enligt lärares anvisningar)

Milani, Tommaso (2010). Den svenska mediedebatten om språkrav för medborgarskap ur ett språkideologiskt perspektiv. Nordand. Nordisk tidsskrift för andraspråksforskning. Årgång 5. Nr 1. (ca 15 s.)

Nationellt centrum för svenska som andraspråk (2007). Den ämnesteoretiska kunskapsbasen för sfi-läraryrket. Om professionalitet, professionalisering och behovet av formell utbildning för sfi-lärare. Hämtad 2011-06-30: http://www.andrasprak.su.se/content/1/c6/05/94/30/publ_kunskapsbasen.pdf. (ca 15 s.)

Norton, Bonny (1997). Language, Identity, and the Ownership of English. TESOL QUARTERLY. Vol. 31, No 3. E-tidskrift på SUB. S. 409–429. (20 s.)

Pripp, Oscar (2004). Den segregerade välviljan - kultur som makt. I: Olofsson, Mikael (red.). Symposium 2003. Arena andraspråk. Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk. HLS förlag. Hämtad 2011-06-30: http://www.andrasprak.su.se/content/1/c6/06/43/82/2003_1_Pripp.pdf. (13 s.)

Rosenqvist, Fredrik (2011). Etableringsreformens 100 första dagar. Stockholm: FORES Policy Paper 2011:2. Hämtad 2011-06-30: <http://www.fores.se/migration/etableringsreformens-100-forsta-dagar-ny-rapport-30-mars>. (35 s.)

Skolinspektionen (2010). Svenskundervisning för invandrare - en granskning av hur undervisningen utformas efter deltagarnas förutsättningar och mål. (ca 30 s.) Hämtad 2011-06-30: <http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/sfi/sammanfattning-sfi.pdf?epslanguage=sv>.

Skolinspektionen (2011). Ändamålsenlighet och resultat i svenskundervisningen för invandrare. Stockholm: Kvalitetsgranskning Rapport 2011:6. Hämtad 2011-06-30: <http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/sfi2/kvalgr-sfi2-slutrapport.pdf>. (20 s.)

Skolverket (2003). En studie av grundläggande vuxenutbildning i tjugo kommuner. Intern Rapport 2003-02-14. Elektronisk fil tillhandahålls i samband med kursstart. (25 s.)

Skolverket (2010). Skolverkets Lägesbedömning 2010 del 2 – Bedömningar och slutsatser. Stockholm: Skolverket. Kapitel 5, s. 82–104. Hämtad 2011-06-30: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2445>. (22 s.)

Wellros, Seija (2004). Språk och kultur i undervisningen i svenska för vuxna invandrare. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.). Svenska som andraspråk i forskning, undervisning och samhälle. S. 645-674. Lund: Studentlitteratur. (ca 30 s.)

Dessutom tillkommer:

Ca 200 s. skönlitteratur enligt lärares instruktioner.

Artiklar (ca 50 s.) och program från media om sfi-utbildningen.

Ca 50 s. aktuella utredningstexter, styrdokument och artiklar.

Ca 20 s. dokument från olika kommunala myndigheter och förvaltningar, individuellt inhämtade under fältstudier.

Referenslitteratur:

Styrdokument samt statistik från Skolverket respektive SCB.

Delkurs 2: Svenska språkets uppbyggnad i ett jämförande och didaktiskt perspektiv, 15 hp

Abrahamsson, Tia & Bergman, Pirkko (red.) (2005). Tankarna springer före-: att bedöma ett andraspråk i utveckling. Stockholm: HLS förlag. Enligt lärarens anvisningar, första och sista delen samt Olofsson. (ca 50 s.)

Andersson, Lars-Gunnar (2001). Språktypologi och språkläktskap. Stockholm: Liber. (ca 90 s.)

Axelsson, Monica (1995). En studie av hur vuxna inlärare av svenska som andraspråk utvecklar nominalfrasen och tillägnar sig bestämdhet. I: Kalin, Maija & Latomaa, Sirkku (red.). Nordens språk som andraspråk 3. s. 11-20. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. (10 s.)

Bolander, Maria (2005). Funktionell svensk grammatik. Stockholm: Liber. (236 s.)

Bolander, Maria (2005). Funktionell svensk grammatik. Övningsbok. Stockholm: Liber. (75 s.)

Ekerot, Lars-Johan (1995). Ordföljd, Tempus, Bestämdhet. Malmö: Gleerups Förlag. (ca 100 s. enligt lärarens anvisningar)

Enström, Ingegerd (2004). Ordförråd och ordinlärning - med särskilt fokus på avancerade inlärare. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.). Svenska som andraspråk - i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (s. 259-276)

Garlén, Claes & Sundberg, Gunlög (2008). Handbok i svenska som andraspråk. Stockholm: Norstedts akademiska förlag. (Valda delar enligt lärarens anvisningar; ca 170 s. + uppslagsdel)

Källström, Roger (1992). Hennes nyai bilarihennes. Om kongruens i svenska och andra språk. I: Widmark, Gun m.fl. (utg.). Svenska i harmoni. Fyra uppsatser om kongruens, s. 31-59. Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag. (28 s.)

Lindberg, Inger (1997). Apropå barn och badvatten - om grammatik och fokusering på form i dagens språkundervisning. I: Tingbjörn, Gunnar & Andersson, Anders-Börje (red.). Svenska som andraspråk och andra språk: festschrift till Gunnar Tingbjörn. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet. (18 s.)

Lundin, Katarina (2009). Tala om språk. Grammatik för lärarstuderande. Lund: Studentlitteratur. (187 s.)

Olofsson, Mikael (2010). Symposium 2009 - Genrer och funktionellt språk i teori och praktik. Stockholms universitets förlag. Artiklar av Holmberg, Finlayson, Schleppegrell, de Silva Joyce, Burns samt Olofsson. (ca 100 s.)

Philipsson, Anders (2004). Svenskans morfologi och syntax ur ett andraspråksperspektiv. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.). Svenska som andraspråk - i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. (ca 30 s.)

Viberg, Åke (1990). Bisatser i inlärarperspektiv. I: Tingbjörn, Gunnar (utg.). Andra symposiet om svenska som andraspråk i Göteborg 1989, s. 338-362. Stockholm: Skriptor Förlag. (25 s.)

Viberg, Åke (2004). Lexikal utveckling i ett andraspråk. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.).

Svenska som andraspråk - i forskning, undervisning och samhälle. Lund: Studentlitteratur. S. 197-220.

Viberg, Åke (2008). Svenskans lexikala profil - en uppdatering. I: Nordman, Marianne m.fl. (red.) Svenskans beskrivning 29. Vasa: Svensk-österbottniska samfundet. (8 s.)

Viberg, Åke, Ballardini, Kerstin & Stjärnlöf, Sune (1986). Mål. Svensk grammatik på svenska. Stockholm: Natur och Kultur. (180 s.)

Därtill kommer ca 50 s. kurslitteratur som tillhandahålles av läraren.

Referenslitteratur:

Grammatiska uppslag. (Grundläggande grammatisk terminologi)

Skolverket (2010). Kursplan för SFI.

<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0910&skolform=37&infotyp=2&id=37>

Skolverket (2010). Svenskundervisning för invandrare - bedömningsmaterial.

Åström, Kenneth (red.) (2007). Termlexikon i språkvetenskap. Lund: Studentlitteratur.

Delkurs 3: Svenskans uttal i ett jämförande och didaktiskt perspektiv, 7,5 hp

Bannert, Robert (1990, 1994, 2004). På väg mot svenskt uttal. (inkl. kassetband el. CD). Lund: Studentlitteratur. (162 s.)

Engstrand, Olle (2007). Fonetik light. Lund: Studentlitteratur. (135 s.)

Garlén, Claes (1988). Svenskans fonologi. Lund: Studentlitteratur. (232 s.)

Garlén, Claes & Sundberg, Gunlög (2008). Handbok i svenska som andraspråk. Stockholm: Norstedts akademiska förlag. (Valda delar enligt lärarens anvisningar)

Kjellin, Olle (1978, 1992). Svensk prosodi i praktiken. Instruktioner och övningar i svenskt uttal, speciellt språkmelodin. Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag. (191 s.)

Rosenqvist, Håkan (2007). Uttalsboken: svenskt uttal i praktik och teori. Stockholm: Natur & Kultur. (96 s.)

Därtill kommer ca 50 s. kurslitteratur som tillhandahålles av läraren.

Referenslitteratur:

Åström, Kenneth (red.) (2007). Termlexikon i språkvetenskap. Lund: Studentlitteratur.